

AGENDAPUNT 2C Memo Landspecifieke Aanbevelingen Nederland 2025

Aan	Van	Datum
Comité van Toezicht OPZuid 2021-2027	Stimulus Programmamanagement	21 oktober 2025

Onderwerp
Landspecifieke aanbevelingen Nederland 2025

Geacht Comité,

In dit memo informeren wij u over de landspecifieke aanbevelingen (LSA's) die de Europese Commissie, als onderdeel van het Europees Semester, voor Nederland heeft geformuleerd. Hierbij gaat het om aanbevelingen voor hervormingen ten aanzien van het economisch, sociaal, werkgelegenheids-, structureel en begrotingsbeleid van een lidstaat. Het EFRO programma is één van de Europese programma's ter ondersteuning van deze landspecifieke aanbevelingen.

Als gevolg hiervan moet de lidstaat (Nederland) het Comité van Toezicht en de Europese Commissie informeren over de voortgang van de het programma, conform artikel 16 van de Verordening 2021/1060. Specifiek moeten lidstaten bij een tussentijdse evaluatie onder meer nagaan of programmawijzigingen nodig zijn om rekening te houden met nieuwe uitdagingen waarop wordt gewezen in de betreffende landspecifieke aanbevelingen die gedurende de uitvoering van het programma zijn aangenomen of zijn gewijzigd.

In dit memo geven wij u een overzicht van de door de Europese Commissie voorgestelde aanbevelingen voor Nederland voor het jaar 2025 & 2026 en hoe deze verband houden met het Programma EFRO 2021-2027 Zuid-Nederland (OPZuid 2021-2027). Het volledige overzicht zoals door de Europese Commissie op 4 juni 2025 gepubliceerd, is als bijlage toegevoegd.

Voorstellen Landspecifieke aanbevelingen 2025 & 2026

De Europese Commissie stelt in haar landenrapport dat Nederland kampt met macro-economische onevenwichtigheden, onder andere als het gaat om de Rijksbegroting, de woningmarkt en de arbeidsmarkt.

Daarom doet de Europese Commissie vijf aanbevelingen voor Nederland die zien op:

1. De algemene defensie-uitgaven en -gereedheid versterken in overeenstemming met de conclusies van de Europese Raad van 6 maart 2025. Er voor zorgen dat de netto-uitgaven in overeenstemming zijn met het pad dat de Raad op 21 januari 2025 heeft aanbevolen. De belastingheffing op de verschillende soorten inkomsten uit vermogen op één lijn brengen, onder meer om schuld gefinancierd eigenwoningbezit minder aantrekkelijk te maken. Belemmeringen voor de bouw van nieuwe woningen wegnemen door de plannings- en vergunningsprocedures te vereenvoudigen. De ontwikkeling van een betaalbare particuliere huursector ondersteunen, onder meer door investeringen in de sector aantrekkelijker te maken. De verwachte stijging van leeftijdsgerelateerde uitgaven voor langdurige zorg aanpakken door het stelsel kosteneffectiever te maken, onder meer door uitkeringen efficiënter toe te wijzen.
2. Met het oog op de toepasselijke termijnen voor de tijdige voltooiing van de hervormingen en investeringen overeenkomstig Verordening (EU) 2021/241, zorgen voor de doeltreffende uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk. De uitvoering van de

cohesiebeleidsprogramma's (EFRO, JTF, ESF+) versnellen, in voorkomend geval voortbouwend op de mogelijkheden die de tussentijdse evaluatie biedt. Optimaal gebruikmaken van EU-instrumenten, met inbegrip van de ruimte die InvestEU en het platform voor strategische technologieën voor Europa bieden om het concurrentievermogen te verbeteren.

3. De publieke en particuliere O&O-intensiteit vergroten door de steun te richten op investeringen in belangrijke strategische technologieën. De financieringskloof voor startups en scale-ups in een latere fase aanpakken door de beschikbare financieringsinstrumenten te benutten en stimulansen te bieden om institutionele beleggers aan te trekken.

4. De algemene afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verminderen door de uitrol van hernieuwbare energiebronnen te versnellen en de energie-efficiëntie te verbeteren, met name in gebouwen. De congestie van het elektriciteitsnet verminderen door de capaciteit van het transmissie- en distributienet te vergroten, flexibiliteitsoplossingen toe te passen, zoneoverschrijdende handel te maximaliseren en vergunningsprocedures verder te vereenvoudigen. Structurele maatregelen uitvoeren om overmatige stikstofafzetting en de verslechtering van de waterkwaliteit doeltreffend aan te pakken, met name door verdere inspanningen te leveren op het gebied van duurzame landbouw.

5. Maatregelen vaststellen en uitvoeren om het gebruik van flexibele of tijdelijke arbeidscontracten minder aantrekkelijk te maken. Uitgebreide maatregelen uitvoeren om tekorten aan arbeidskrachten en vaardigheden aan te pakken, onder meer door onderbenut arbeidspotentieel aan te boren, door de bij- en omscholingsmogelijkheden voor iedereen te versterken via gericht en op maat gesneden actief arbeidsmarktbeleid, en door mobiliteit naar sectoren met een hoge productiviteit en sectoren met betrekking tot maatschappelijke uitdagingen aan te moedigen. De basisvaardigheden verbeteren, onder meer door tekorten aan leerkrachten aan te pakken en kansarme scholen ondersteuning op maat te bieden, en de deelname aan STEM-programma's stimuleren door middel van gerichte onderwijsondersteuning en loopbaanadvies, met name voor vrouwen en leerlingen met een migratieachtergrond.

Overige Bevindingen Landenrapport Nederland 2025

Naast deze specifieke aanbevelingen worden in het landenrapport nog een aantal bevindingen gedaan die raken aan de uitvoering van het EFRO-programma Zuid-Nederland. Deze bevindingen worden hieronder kort toegelicht.

- **Netcongestie:** De Europese Commissie merkt op dat netcongestie heeft gezorgd voor vertraging in duurzame energie projecten en dat de netcongestie-problematiek in de komende jaren alleen maar verder zal toenemen. De Europese Commissie benadrukt dat slimme energiesystemen de integratie van hernieuwbare energie kan vergemakkelijken en de betaalbaarheid vergroten.
- **Bezuinigingen & implementatie fondsen:** De Europese Commissie erkent dat Nederland geen problemen ondervindt in de absorptie van EU-fondsen en dat de uitvoering van cohesieprogramma's zich in een vergevorderd stadium bevinden. Daarentegen merkt de Commissie op dat de implementatie van het Herstel en Veerkrachtplan ernstig is vertraagd en noemt de bezuinigingen, waaronder op het Nationaal Groeifonds, zorgwekkend.
- **STEP:** De Europese Commissie gelooft dat ondanks dat Nederland een deel van haar cohesiegelden heeft gealloceerd voor het STEP-platform, er meer gedaan kan worden om te investeren in ontwikkeling en productie van kritieke technologieën. Investerings in onderzoek en innovatie zijn gedaald en liggen inmiddels onder het EU-gemiddelde.
- **Regionale verschillen:** De Europese Commissie erkent dat er grote regionale verschillen zijn tussen Nederlandse regio's. Zo lag de R&D-intensiteit in Nederland in 2022 net onder het EU-gemiddelde van 2,21% maar scoorde Noord-Brabant (2,64%) en Limburg (1,88%) hoog ten opzichte van andere Nederlandse provincies, waaronder Zeeland (0,53%).

Conclusie Landenrapport Nederland 2025

Reflecterend op bovenstaande aanbevelingen uit het landenrapport 2025 moet worden opgemerkt dat (slechts) een deel van de aanbevelingen van de Europese Commissie raken aan de implementatie van het EFRO-programma in Nederland en het Programma EFRO 2021-2027 Zuid-Nederland in het bijzonder.

Dit geldt met name voor de aanbevelingen als het gaat om de inzet om zorg efficiënter te maken (punt 1), defensie uitgaven te versterken (punt 1), het versnellen van de uitrol van hernieuwbare energie (punt 4), en het verbeteren van het onderwijs, met name op het gebied van technische opleidingen (punt 5).

Stimulus Programmamangement is er van overtuigd dat met de uitvoering van het OPZuid-programma een directe bijdrage wordt geleverd aan deze thema's én aan de aanbevelingen van de Europese Commissie, waar toepasbaar. Het Programma EFRO 2021-2027 Zuid-Nederland volgt immers de RIS3 Zuid-Nederland, waarin expliciet wordt ingezet op de gezondheids-, klimaat-, grondstoffen-, energie- en landbouw- en voedingstransities en daarmee ondersteunt het programma innovaties op het vlak van bijvoorbeeld preventieve zorg en het uitrollen van hernieuwbare energiebronnen. Door in te zetten op skills ontwikkeling, digitalisering en creatieve industrie als innovatieversnellers sluit het programma ook nadrukkelijk aan bij de aanbevelingen van de Europese Commissie als het gaat om onderwijs en de arbeidsmarkt.

Hoewel de Europese Commissie benadrukt dat Nederland meer zou kunnen inzetten op STEP-technologieën en haar cohesiegelden tevens zou kunnen inzetten voor bijvoorbeeld woningbouw, is het belangrijk om daarbij op te merken dat de ruimte binnen de EFRO-programma's, en in het bijzonder het OPZuid-programma zeer beperkt is en daarmee ook de eventuele effecten. Hoewel het programma vertraagd is opgestart, is de uitvoering inmiddels in een vergevorderd stadium en zijn de beschikbare budgetten grotendeels gecommiteerd.

Door een laatste openstelling te richten op het gebied van defensie, wordt antwoord gegeven op de aanbevelingen enerzijds, maar wordt tevens ook het laatste deel van het programma gecommiteerd.

Zodoende kan worden geconcludeerd dat slechts een deel van de aanbevelingen uit het landenrapport 2025 binnen de scope van het OPZuid-programma vallen. Op de meeste van deze punten geeft het programma nadrukkelijk invulling aan de aanbevelingen van de Europese Commissie. Tegelijkertijd is het programma in een vergevorderd stadium van uitvoering, met beperkte resterende budgetten, waardoor meer inzet dan genoemde openstelling op het gebied van defensie op de door de Europese Commissie geïdentificeerde prioriteiten nu niet voor de hand ligt. Een groter deel van de aanbevelingen van de Europese Commissie vallen nadrukkelijk buiten de scope van een regionaal programma en vereisen politieke besluitvorming op, met name, nationaal niveau.

Wij vragen u kennis te nemen van de inhoud en kijken uit naar uw reactie daarop.